

DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

Yer kimliği / Yere bağlılık

Kültürel bir varlık olarak insan, diğerleriyle birlikte ve etkileşim içinde yaşama ihtiyacına sahiptir. Dolayısıyla küresel, bölgesel veya lokal ölçekli bir toplum ve hatta toplulukta yaşar. Yaşadığı topluluğun bir parçası olan birey, içinde yaşadığı topluma, kültüre ve mekâna aidiyet hissederek. Aidiyet kimlikle iç içe durumdadır. Belirli bir mekânda, zaman içinde geliştirilen ait olma duygusu hem yere hem de bireylere kimlik kazandırır. Birey kendisini, ait hissettiği yer, sosyal gruplar ve toplum temelinde kimliklendirir. O yerdeki toplumun ya da grubun değerleri, inançları, kültürü kimliğin yapıtaşlarını oluşturarak, bireyin aidiyetinin temsili haline dönüşür. Bu durum beraberinde güven duygusunu geliştirerek, bireyi mekâna/yere bağlar (Köşker, 2018: 93).

DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

Low ve Altman (1992), “*yer*”e bağlılığın geliŐmesini psikolojik, sosyal ve kùltùrel boyutlarla iliŐkilendirmiŐ, yer bağlılığının geliŐiminde etkili olan unsurları beŐ boyutta dile getirmiŐlerdir:

- + Bağlar (duygusal, biliŐsel ve eylemsel)
- + Farklı òlçekte ya da òzgùnlükte yerler
- + Farklı aktùrler (bireyler, gruplar ve kùltùrler)
- + Farklı sosyal ilişkiler (bireyler, gruplar ve kùltùrler arasında)
- + Zaman

DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

Aidiyetler ve kimlikler, bireylerin ya da grupların kendilerini tanımlamak için ihtiyaç duydukları karŐıtlıklar ya da farklılıkları ötekileŐtirme eğilimlerine de zemin oluŐturmaktadır. Mekân üzerinde yaŐantı ve deneyimlerin üretimi olan kültürle birlikte meydana gelen benzersizlik hali, hem yerin hem de orada yaŐayan insan gruplarının kimliğinin Őekillenmesinde önemli bir bileŐen haline dönüşür. Bu bağlamda yerin sınırları içinde geliŐmiŐ olan kültür ve kimlik de bu benzersizlik, teklik ya da biricik olma durumunun birer ögesidir (Köşker, 2018:94).

DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

Mekân üzerinde kimliğin inŐası ile birlikte ev (yuva), vatan gibi insanlar için anlamlı olan ve var olmanın önemli bir bileŐeni haline dönüşen yerler, aidiyetin geliştiği güvenli mekânlar olarak duygusal, zihinsel ve aynı zamanda politik olarak kurgulanır. Bununla birlikte özcü kimliklerin ve yer bağlıklarının ortaya çıktığı, tekil, sınırları belli ve durağan olan yer, sorunlu kimlik inŐalarına yol açacaktır (Massey, 2016).

DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

Saf ve arı bir kimliğin yer üzerinden kurgulanması, öteki mekânların oluşumuna başka bir ifadeyle diğer mekânların ve kültürlerin ötekileştirilmesine neden olacaktır. İnsanlar doğdukları, yaşadıkları yerle gurur duyup oralı, oraya ait, oranın kimliğine sahip olmayı yüceltebilirler. Bu durum, aynı zamanda başkalarının o yere ait olamayacaklarının söylenmesine ve dışlanmasına da neden olabilir (Ötkünç, 2016:8).

İktidarın kimlik ve aidiyet üzerinden şekillenen eylemleri, kimlikler ve aidiyetler arasında hiyerarşilerin oluşmasına ya da sınırların kesin bir biçimde çizilmesine neden olmaktadır. Yer üzerinden kurgulanmış kimlikler, ötekinin varlığını korku, kaygı ya da ayrımcılık tutumlarıyla birlikte bir tehdit unsuru olarak kodlayacaktır (Köşker, 2018:95).

DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

Yer-sizleşme

Auge'ye (2016) göre bir yer, kimlikleyici, ilişkisel ve tarihsel olarak tanımlanabiliyorsa yerdir. Bireyler ya da toplumlar mekânla bu şekilde bir bağ ya da yaşanmışlık içindeyse, o mekân bir yerdir. Aksi takdirde yok-yerdir. Alış-veriş merkezleri, hava alanları, tren istasyonları, terminaller, oteller, süpermarketler gibi mekânsal bağlamdan kopuk yapılar yok-yerlere örnektir. Buralarda hızlı ve akışkan bir insan hareketi ve tüketim vardır. Bireyler bu yerlerle ya da bu yerlerdeki diğer insanlarla kısa süreli, geçici bir ilişki halinde bulunurlar. Sadece yolcu ya da müşteri olarak buralardan geçip giderler.

DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

Yok-yerler, içinden geçilen, belirlenmiŐ kurallar çerçevesinde deneyimlenen, ancak benimsenmeyen; ziyaretçilerin kendi kimliklerini tanımlayacak, orada yaŐayanlar tarafından bilinen, o yere özgü yaŐanmıŐlıkların oluŐmadıĐı mekânlardır. Tüketim toplumunda, tüketim etkinliğinin yücetilmesi amacıyla kurgulanır, kullanılır ve iŐlerliĐini yitirdiğinde deĐiŐtirilir ya da ortadan kaldırılırlar (Mulla, 2013).

DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

Yersizleşme ya da yok-yer kavramlarıyla birlikte beliren temel sorun bir mekânı yere dönüştüren süreçlerde meydana gelen çözümler ve yer algılayışında ortaya çıkan değişimlerdir. Modernite ve bununla birlikte mekân algısını değiştiren kapitalizm ve küreselleşme süreçleri öncesinde sınırları belli olan mekânlarda yürütölen yaşamsal faaliyetler ve toplumsal ilişkiler, mekân ve zaman ile örtüşerek devam etmekteydi (Köşker, 2018:99).

DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

Giddens'e (1991:18) göre modern öncesi toplumlarda mekân ve yer büyük oranda kesişmektedir, çünkü toplumsal yaşamın mekânsal boyutları nüfusun çoğu için ve çoğu bakımdan yerel faaliyetlerden kaynaklanmaktadır. Modernite ile birlikte, yüz yüze etkileşim durumundan, konum olarak uzak olan kişilerle iletişimin kurulmasına geçiş, mekânı yerden koparmıştır. Daha uzak mesafelerle kurulan ilişkiler, önce yerin sınırlarını ortadan kaldırmış, daha sonra yerin kendine özgü değerlerinin giderek silinmesi, bunun yerine daha geniş mekânsal ilişkilerin ve örgütlenmelerin ortaya çıkması ile yer anlayışında kırılmalara yol açmıştır. Mekânların giderek birbirine benzemesi, yeri özel kılan niteliklerin zamanla ortadan kalkması ve mekânın anlamlılığını yitirmesi, yerle kurulan ilişkide çözümlere yol açmaktadır.

